

տաղաչափութեան չի նմանիր, որ կապակցեալ է կանոնաւոր և անընդհատ մեղեցիւով, որ շուտով ականջ կը յօդնեցնէ. այլ սա մերթ քաղցր է, խաղաւն և նրբաձայն, մերթ զօրաւոր և խիստ. կը փոփոխէ իւր վերջաւորութիւնը ու խառն է տարածայնութեամբ, ինչպէս և դիւցազնական քերթութեան ոճոյն ազատութեան պատշաճ է: Երբեմն թէ և ընդ առաջ կ'իյլեն անհարթ ու արձակ տողեր, բայց այսպիսի երկայն գրութեան, ու միանգամայն ամբողջութեամբ ներդաշնակեալ գործոյ մէջ՝ ներելի են:

Վերջապէս ետրուտ յրախտիւն քերթուած մ'է՝ յորում առատօրէն ամէն տեսակ գեղեցիկութիւնք կը գտնուին, և այնու ստուգիւ կրնայ պարծիլ Հեղինա. կըն թէ բնաւ ուրիշ որ և իցէ քերթողէ

ստորեւ չի մնար իւր համաւառով: Թէպէտ կը խոստովանիմք թէ շատ մ'անհարթութիւններ ալ ունի, այլ այս գրեթէ բոլոր գերազոյնու անուանի հանճարներու ճակատագիր մ'է, որ երբեք բոլորովին գերծ չեն որ և իցէ վրիպակէ: Միւտոն շատ անգամ աստուածաբան և բընազանց է. երբեմն խիստ լեզու կը գործածէ, շատ հեղ ալ արուեստակեալ է իւր խօսից մէջ, և փափաքող՝ իւր գիտութեամբ պարծենալու. բայց այս թեւ, բոլորեանց շատն՝ իւր դարուն իմաստակական նրբութեանց պէտք են ընծայուիլ: Սա կորով կը ցուցնէ հանճարոյ ու մտաց ձկտում մը, որ գերազանց է իւր ուրիշ ունեցած ամէն կատարելութիւններէն. մերթ կը գերազանցէ քան զի և է քերթող, և մերթ ինքն իրմէ իսկ ստոր կը մնայ:

ՊԼԷՌ

ՂԱՌԱՊԻՒԹ ԼԵՍԱՌ

(Իւրիւր գեղադիտակ մերձ 'ի Տրապիզոն քաղաք)

Ի Թիւրքիէ կամ Դոցէ
Ի չոր կառուտ կրատանէ,
Թըւոյնիմ 'ի ծայրին Ղառուխ
Բոլոր բըլրոց վեհ գըլուխ:
Ո՛վ, որոց սիրաց ջերմ զարնեն
Սիրեն չըքնաղն և վրսեմ,
Ելնեն հետոցս ետէէն
Թող զան զըննել 'ի դիտէն:
Հա՛ գիտեցէք ըզՊոնտոս,
Հինուածք բնութեան սրբաբի,
Լերինք հովիտք դարուփոս,
Գետակք և ծով ամեհի:
Յայս մէկ երկրիս՝ կէտ փոքրիկ,
Գեղով բնութեան աննրման,
Աստուած ժողվեց միաբան
Ինչ որ արար՝ գեղեցիկ:
Մաղիկք և ծառք բիր պէսպէս,
Տանձ և խընձոր վարդերես,
Միփին, կոմար դունազեղ
Ձագ ու հաւեր շատ չըքեղ:
Այդ ամենուն տուն և յարկ
Պոնտոս չըքնաղն էր վիճակ:

Հըսկոյ սուր աչք և գիտակ՝
Ղառուխ դուն ես, վեհ բըլրակ:
Ձիւնոտ սարից ձիւնաբան
Սիպտակ և սև ալէխառն,
Հըսկայ լերինք ցԱրծաթաուն՝
Աբա՛ հասակէդ են նրկուն:
Մօղն 'ի յարիցք ըստօրև
Լուռ մըրընչէ տայ բարև,
Ի փէմէրէ ցըլթօռող
Քեզնէ վախեն՝ է քարոզ:
Գետք և առուակք սարսափեն
Քո կողերուդ չըմօտեն:
Ղառուխ, դու չես, չես աղբիւր,
Այլ ճըրագ ես յուսաստիւռ:
Այդ քո չէնքն, այդ քարեր,
Խոր կամարներդ և խորեր,
Ո՛ր ատենէն պրտակեն,
Ղառուխ՝ գըլուխդ ամպեղէն:
Եկեղեցիք թէ մեհեան
Բազին արդեաք թէ սեղան,
Նախ քո ճակատորդ ծածկեց
Չոր ժամանակ խանդարեց:

Ի քարափոր աւազանդ՝
Որ 'ի ներքև դադաթանդ,
Արդեօք որքան մարմիններ
Լուացուեր են ու պատանդուեր:
Չեռք 'ի ծնօտխ' աչք տրխուր,
Աւերակացդ քով նըստիմ:
Խօսէ՛ ըսէ՛ ինչ նոր հին
Կեանքեր տեսնես բիրաւոր:
Այդ քու քարերդ հընաւեր
Բիւր դիւցազունք են կոխեր,
Քեզ տեսաւ Բիւրն 'ի Նահանջ
Գրլուխ ծըռեց անց յառաջ:
Երբ մեծ արքայն Միհրդատ
Չարկաւ իշխանը շատ յերկաթ,
Երբ ծովէ ծով վանեց զՅոյն՝
Քեզ հեռուէն ետ ողջն:
Թագք, Թագաւորք սահեցան,
Ազգեր մեծցած՝ պըզտիկցան,

Ղաուրխ՝ վըսեմդ սյգ ճակատ
Իսկի մինաց անթաւամ:
Ուր և Թըռչիմ մուրրիմ
Սար Թէ՛ 'ի ծով կամ 'ի խոր,
Դառնամ 'ի գլուխդ Թէ՛ հայիմ՝
Ինձ մօտ Թըռխ շուրջ բոլոր:
Եկայ, տեսայ, մայլեցայ,
Մըտօք սըրտօք գերեւեցայ:
Ղաուրխ, մէկ մ'ալ երբ դառնամ
Աչքովդ նայիմ անըման:
Ողջմբ կեցիր, ո՛վ Ղաուրխ,
Հոյրենի տանս աչք գրլուխ:
Քեզ՝ կոյս համոյր կարօտով
Տայ Նուրիխան մորմոգով:
Բայց ահա մնայլ զիս պատեց,
Լոյս աչքերուդ խաւարեց:
Ղաուրխ՝ արդեօք ամպերէս
Մէկ մ'ալ նայիս զուարթերէս:

Հ. Մ. ՆՈՒՐԻԻԱՆ

ՄԿԵՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՌԻՍՆԵՐՈՒՆ ԿՈՒՒՒՆ

Տըներուն մէջը կատուններ,
Իսկ դուրս տեղունք շար Աքիսներ,
Մըկներուն մօխը կը մարեն,
Բայներ կ'աւրեն կը քանդեն:
Քէ չլլային այդ յետիններ,
Գեղացի կամ լեռան Մըկներ,
Պէտք ատենին՝ չէ Թէ հարիւր կամ հազար,
Այլ կըրնային անպատճառ
Խրենց ազգէն միլիոնաւոր
Ոտք հանելու քաջ քաջ զինուոր:
Այլ դու տե՛ս փորձանք,
Ամէն անկիւն, ամէն ծակ,
Դիզուած խոտին բարդին տակ,
Դաշտին դար, փոս, խոր տեղունք՝
Այդ շար կենդանիք
Հասուցին ժանիք:
Վերլապէս Մըկներուն
Հատաւ համբերութիւն:
Որ մի ատեան ժողովեցան
Մեծ փողք ամէնքն միաբան,
Որ դարման մի կամ հար զըտնեն
Ազատութեան՝ Աքիսներէն:
Շատ խորհուրդք, շատ խնդիրք,
Շատ վէճեր և կըռիւք
Ըլլային վերջ, որոնցին,
Մեծ բազմութեամբ քրէին՝
Թէ պէտք է որ յայտնի
Պատերազմ մի բացուի:
« Զատ մենամարտք այն տեղ կամ այս՝
» Միշտ եղած են մեզ 'ի վընաս »:

Երբ Մուկ մ'ասաց, փորձով սորված,
Պոչն Աքիսի մ'ճանկը Թողած:
« Մենք բազմութեամբ ըլլանք յաղթող »:
Կըրկնեց մի այլ Մուկ, գիրք կըրծող:
» Յայտնի ձեզի օրինակ
» Մեր օրերուն պատերազմք,
» Փլեմիս, Սատով ու Սետան,
» Որք բազմութեամբ առնուեցան »:
Այս խօսքերուս՝ ծափածայն՝
Ամէն Մըկներ հաւնեցան:
Առանց ատեն կորսնելու
Պատգամաւոր զըրկեցին՝
Թէ « Այս ինչ տեղ, այս Թըռն,
» Մըկանց քաջ ազգը կըռուելու
» Աքիսներուն ձայն կու տայ:
» Պատրաստ կեցիք ձեր բանակով,
» Գործը պէտք է որ արինով
» Գլուխ ելնէ՛ ու վըրնայ »:
Եւ իրենք շուտով,
Կարգով կանոնով,
Պատրաստուեցան 'ի կըռիւ:
Զոկ, գունդ, խըմբեր բազմաթիւ,
Ամէնք մէկ տեղ մի բանակ,
Թեւեր 'ի յալ և յահակ:
Ամէն բաժին զատ զատ ունէր
Գընդապետներ, խըմբավարներ:
Այլ բոլորին միայն մի հատ
Հրամանատար ըստրատելատ:
Բոլոր վառուած 'ի զէն 'ի զարդ,
Առաջնորդաց գրլուխ սաղուարտ: